

LISÄÄ LÄNSI-EUROOPAN UUSISTA DEMOKRATIOISTA

Kritiikki voidaan tulkita monin tavoin. Sulevon vastine arvosteluuni oli yllättävä. Vastaus on paikallaan. Se on myöhässä. Ei vähiten sen takia, että Poliitiikan toimitus ei katsonut tarpeelliseksi ilmoittaa siitä minulle.*

Arvostellessani *Sulevon* tutkimuksen »Länsi-Euroopan uudet demokratiat» korostin ensin tällaisen tutkimuksen tärkeyttä. Teeman laajuus antaa monenlaisia näkökohtia tutkimuksen arvostelemiseksi. Keskeytin ennen kaikkea suhteeseen, joka valitsee teorian tai lähestymistavan ja vastaavan »tosiasioiden» arvioinnin välillä. Ensiksi, vain teorian avulla, määrättyjen käsitteiden avulla, on mahdollista analysoida yhteiskunnallisia prosesseja. Tosiasia saa merkityksensä vasta tietyn teorian puitteissa. Teoria on ikään kuin silmälasit, joiden kautta havaitsemme maailmamme, suodatin, joka kätkee tietyt asiat ja mahdollistaa toisten tiedostamisen. Teoria on enemmänkin: aines, jota käytetään tulevan todellisuuden rakentamisessa. Toiseksi, Sulevon tutkimuksen keskeiset konseptit modernisaatio ja mobilisaatio ovat mielestäni ongelmallisia ja osittain tutkimuksen sanomaa rajoittavia. Perustelin ja valaisin tätä ottamalla avuksi *Poulantzasin* työn, joka, vaikka se valmistui jo vuonna 1975/76, käsittelee erilaisin käsittein juuri samoja demokratisoitumisprosesseja. Tällöin en tehnyt Sulevosta modernisaatioteoreetikkoa, enkä kehottanut häntä käyttämään marxilaista tutkimustapaa. Kyseessä oli kaksi erilaista tulkintaa. Molempiin sisältyy totuuden elementtejä, molemmat ovat tietysti kritisoi-tavissa. Modernisaatio käsittää kehityksen lineaarisena jaksona, jossa on tarpeellista, että tietyn vaiheen jälkeen seuraa toinen. Näinollen Espanjan, Portugalin ja Kreikan kehitys olisi jälkeenyäännyt verrattuna nor-

* Vain poikkeustapauksissa olemme erikseen lähettäneet arvioiden käsikirjoituksia vastineita varten tai vastineiden käsikirjoituksia vastavastineita varten. Kellekään emme ole ilmoittaneet erikseen henkilökohtaisesti, mitä Poliitiikan jo ilmestyneet numerot ovat sisältäneet. Büchin arvio julkaistiin numerossa 4/1981, Sulevon vastine numerossa 1/1982. — Toimitus.

maaliin kehitykseen. Tämän tulkinnan täytyy osoittaa, että on olemassa joukko jälkeenyäänneisyyden tekijöitä (esim. instituutionaalinen, poliittinen järjestelmä yms.) ja arvioida niitä.

Toisaalta on mahdollista puhua näiden maiden spesifisestä, kapitalistisesta kehityksestä, joka perustuu näiden maiden perifeeriseen asemaan teollisessa maailmanjärjestelmässä. Tämä tulkinta perustuu malliin, joka otaksuu, että teollisessa maailmanjärjestelmässä on olemassa keskusta ja periferia. Siinä valtasuhteet ja niihin liittyvät intressit ovat keskeisiä. Se ei ole marxilaisten yksinomaisuutta. Jos etsimme totuuksia, meidän tulee olla avoin kaikille selitysyriyksille. Ei ole olemassa a priori kiellettyjä teorioita, lähteitä tai virikkeitä. Muuten, Sulevo itse viittaa työssään *Leniniin*, miksi viittaus Poulantzasin työhön olisi sitten sopimatonta?

Lopuksi minun täytyy oikaista ainakin eräitä väittämiä, vaikka se ei ole kovin hedelmällistä. Sulevo huomauttaa, että sekoitan toiveet ja todellisuuden, koska hänen mukaansa olen sitä mieltä, että eurooppalaiset solidaarisuusliikkeet ja julkinen mielipide vaikuttivat oleellisesti Espanjan ja Portugalin muutosprosessiin. Ensiksi kirjoituksessani ei löydy tällaista väitettä. Toiseksi kirjoituksessani on kyseessä toisaalta kansan *sisäinen* vaikutus muutostapahtumiin (s. 468) ja toisaalta eurooppalaisten solidaarisuusliikkeiden ja julkisen mielipiteen merkitys *EEC-maiden hallitusten* käyttäytymisessä (s. 469). Kolmanneksi Sulevo sekoittaa Büchin ja Poulantzasin. Kirjoituksessani asetin vastakkain Sulevon ja Poulantzasin eroavat arvioinnit.

Totesin, että yksi Sulevon tutkimuksen päämäärä on analysoida ja arvioida muutosstrategioita. En »kummastele» enkä »sivua» sitä, vaan esitän keskeiset kohdat. Sekä muutosstrategioiden analyysissä että muutenkin Sulevon työssä käsite länsieurooppalainen, porvarillinen demokratia-(malli) on hyvin keskeinen. En käsittänyt sitä »tahallaan väärin». Sulevon tutkimuksessa se ei toimi myöskään vain »ideologisenä mielikuvana» vaan se on ennen kaikkea institutionaalinen ratkaisu (pluralistinen puoluejärjestelmä, parlamentarismi,

vapaasti toimivat ammattiyhdistykset). Kirjoittaessani Sulevon tutkimuksen käsitteellisestä lähtökohdasta en »lainaa» hänen sanojaan — lainaukset ovat lainausmerkeis-

sä — vaan tein yhteenvedon, siis tulkitsin, mitä hän sivuilla 4 ja 5 asiasta kirjoitti.

Roif Büchi